

" رابطه موفقیت اجتماعی و
پیشرفت تحصیلی دانش آموزان
تحت پوشش کمیته امداد امام
خمینی (ره) "

تهیه و تنظیم : سعید عبدل

دیماه ۱۳۸۷

بسم ا... الرحمن الرحيم

***سعید عبدل

چکیده:

موضوع این مقاله بررسی رابطه موفقیت اجتماعی و میزان پیشرفت تحصیلی می باشد. داده های این تحقیق با استفاده از روش توصیفی پیمایشی و پرسشنامه جمع آوری شده است. تعداد نمونه شامل ۲۵۱۰ نفر دانش آموزان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) در حوزه های مرکزی و غرب تهران می باشد که تعداد ۳۳۳ نفر توسط فرمول کوکران به صورت تصادفی انتخاب شدند. متغیر مستقل در این تحقیق عبارت است از عوامل اجتماعی - حمایت اجتماعی و متغیر وابسته موفقیت تحصیلی می باشد در این تحقیق متغیر کنترل منطقه سکونت بوده و در کنار آن متغیرهای مزاحم مانند: هوش، استعداد تحصیلی، موقعیت اقتصادی، حجم دروس و ... نیز شناسائی و تعریف شده اند. در این تحقیق هفت فرضیه مطرح شد که برای هر فرضیه چندین سوال در پرسشنامه محقق ساخته و گنجانده شد این فرضیه ها وضعیت اجتماعی خانواده مانند رابطه بین تحصیلات والدین، درآمد خانواده، بعد خانواده، شغل والدین، همسالان، در موفقیت تحصیلی دانش آموزان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) در حوزه های مرکزی و غرب تهران را سنجیده و در کنار آنها رابطه بین حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) و موفقیت تحصیلی آنها را ارزیابی می کند. برای تحلیل این فرضیه ها از تحلیل واریانس ANOVA استفاده شد و نتایج نشان داد که بین اشتغال، تحصیلات، بعد خانوار و همسالان (همکلاسیها) با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد. ولیکن بین درآمد والدین و حمایت اجتماعی خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود ندارد. در نهایت اینکه بین حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) و موفقیت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد. بطور کل حمایت های اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) بسیار چشمگیر بوده است.

کلید واژه ها

وضعیت اجتماعی خانواده تحصیلات والدین، درآمد خانواده، بعد خانواده، شغل والدین، همسالان و حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره)

*دانش آموخته کارشناسی ارشد رشته جمعیت شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

مقدمه:

یادگیری اساس رفتار افراد را تشکیل می‌دهد. از طریق یادگیری فرد با محیط خود آشنا می‌شود، در مقابل محیط ایستادگی می‌کند، از محیط برای تامین احتیاجات خود استفاده می‌نماید، گاهی محیط را تحت تسلط خود در می‌آورد و در زمانی خویشتن را با آن سازگار می‌سازد. حیات هر فرد در زمینه اجتماعی، عقلانی، عاطفی و تا اندازه‌ای جسمی مربوط به قدرت یادگیری او و وابسته به تغییراتی است که وی از طریق یادگیری در خودش به وجود می‌آورد. تعلیم و تربیت یکی از عناصری است که در جامعه امروز نقش اساسی را در تکوین نظام‌ها و ارزش‌های اجتماعی دارد. جوامع پیشرفته سعی بر این دارند که راه‌حل‌های مناسب و مطلوب را در جهت این امر بزرگ ارائه دهند و عوامل و متغیرهای گوناگونی که در این جریان نقش دارد بشناسند و تأثیرات مثبت و مطلوب را در جهت ارتقای سطح تعلیم و تربیت جامعه داشته باشند جامعه ما نیز بر این شد که بتوانیم تعلیم و تربیت دانش‌آموزان را با توجه به عوامل مختلفی که در جریان یادگیری- یاددهی مؤثر است به انجام برسانیم. پیشرفت تحصیلی یک امر مجرد نیست که بتوان آن را جدا از مسائل دیگر در نظر گرفت. خواندن و به طور کلی یادگیری مستلزم وجود شرایط اولیه و ثانویه است. شرایط اولیه یعنی استعدادهای نفسانی مثل هوش و حافظه، یا سلامت جسم و شرایط ثانویه مانند محیط مناسب، ابزارهای لازم، آرامش روانی و سایر موارد که همگی به والدین ارتباط دارند و اینها شرایطی نیستند که بگوییم خاص خواندن یا مدرسه رفتن است. لذا موضوع و چگونگی درس خواندن و یادگیری به تمام شئون زندگی او مربوط می‌شود (لسلی، ۱۳۸۲: ۱۸-۲۳).

نیازهای انسان متعدد است، انسان از بدو تولد، از نظر اقتصادی، اجتماعی، روانی و فرهنگی وابسته به هم‌نوع خود بوده است. با وجود برخی از افسانه‌ها، آدمی هرگز به تنهایی به انسانیت خود دست نیافته و همیشه با پاره‌ای از گروه‌های اجتماعی پیوند داشته است. می‌توان گفت که تنها روابط و وابستگی‌های اجتماعی است که به جمع انسانها مفهوم گروهی و اجتماعی می‌دهد و در این میان نقش عوامل اجتماعی به ویژه حمایت اجتماعی^۱ بسیار مهم جلوه می‌کند. حمایت اجتماعی یکی از مهمترین شکل‌های روابط اجتماعی است و برخورداری از آن و ادراک و تصور آن و همچنین نیاز به آن با توجه به سن، جنس، شخصیت و حتی فرهنگ می‌تواند متفاوت باشد. از طرفی دیگر در هر مرحله از زندگی نیز ممکن است جنبه‌هایی از حمایت اجتماعی اهمیت پیدا کند و نسبت به جنبه‌های دیگر آن اثرات بیشتری داشته باشند.

در دوران نوزادی و کودکی حمایت خانوادگی از اهمیت زیادی برخوردار بوده و در مقایسه با سایر منابع حمایتی نقش مهمتری را در حفظ امنیت جسمانی و روانی بازی می‌کند. همراه با تحولات رشد نیاز به حمایت اجتماعی نیز تحول می‌یابد و بتدریج شکل‌های پیچیده‌تری بخود می‌گیرد ولی در هیچ برهه‌ای از زندگی این نیاز

^۱ - Social support.

اهمیت خود را از دست نمی‌دهد. شاید یکی از علت‌های مهم و پیچیده‌تر شدن نیاز به حمایت اجتماعی، مقتضیات رشدی فرد و گسترش شبکه‌های اجتماعی او باشد زیرا همراه با تغییرات رشدی نحوه ارتباط با شبکه‌های اجتماعی مختلف نیز دستخوش دگرگونی می‌شود. مثلاً در سالهای اولیه زندگی شبکه خانوادگی حائز اهمیت فوق‌العاده‌ای است. اما در مراحل بعدی زندگی، شبکه‌های دیگری همچون دوستان و همسالان، معلمان و شبکه‌های بزرگ دیگر نیز وارد عمل می‌شوند. علیرغم این تغییرات آنچه مهم است ضرورت وجود این جنبه از روابط اجتماعی است که تقریباً در همه حال می‌تواند بعنوان سپری در مقابل حوادث و رویدادهای فشارآور عمل کند و شخص را در مقابل پیامدهای ناگوار مصون دارد. نیاز به حمایت و برخورداری از محبت، مساعدت و توجه اعضاء خانواده دوستان و سایر افراد و ارگانها از نیازهای اساسی انسان است که فقدان آن می‌تواند برای شخص اضطراب آور باشد و مشکلاتی را سبب شود. اثر حمایت اجتماعی بیشتر در موقعیت‌هایی نمایان می‌شود که آدمی در مقابل حوادث استرس‌زا قرار می‌گیرد که مقابله موفقیت آمیز با این موقعیت‌های استرس‌زا به میزان زیادی به نحوه روابط اجتماعی و بخصوص به حمایت اجتماعی فرد بستگی دارد. از این رو، فهم ارضای مطلوب نیازها نخستین وظیفه تربیتی والدین و مربیان است. به عبارت دیگر، محیط تربیتی اعم از خانه، مدرسه و جامعه، محیطی است که به ارضاء و حفظ تعادل احتیاجات عاطفی افراد کمک کند.

مبانی نظری

ریمون^۱، زبانی که مردم فقیر در گفتگو به کار می‌برند ساده است. هرگاه گفتارهای متعلق به افراد طبقات مختلف را با هم مقایسه می‌کنیم، متوجه می‌شویم که افراد کم بضاعت برای ارائه مطلب به طور مستقیم عمل می‌کنند و به ندرت از فنون پیچیده زبان‌شناسی نظیر استعاره و ابهام استفاده می‌نمایند. خلاصه اینکه محیط خانوادگی کم بضاعت امکان کمتری در یادگیری فنون پیچیده کلام به بچه‌ها می‌دهد تا یک محیط خانوادگی مرفه. بدیهی است این فنون که در محیط خانوادگی آموخته می‌شوند، برای موفقیت در تمریناتی که مدرسه می‌خواهد، بسیار با ارزش‌اند؛ چرا که نه فقط در درس انشاء یا دستور زبان، بلکه همچنین در درسی مانند ریاضیات نیز به تسلط در برخی از فنون زبان نیاز است. بنابراین مکانیسم اول که به آن اشاره شد به ما القاء می‌کند که تفاوت‌های طبقات اجتماعی در توزیع برخی از ارزش‌ها عامل مؤثر بر میزان موفقیت تحصیلی است و باعث تفاوت و نابرابری طبقات در راه‌یابی به آموزش عالی است (ریمون، ۲۱۸:۱۳۸۰)

داگلاس^۲ نیز در بحث خودش مهمترین عامل بر پیشرفت تحصیلی را میزان علاقه والدین به تربیت فرزندان نشان ربط می‌دهد. او نشان می‌دهد که علاقه والدین تشویق آنان در جریان رشد سنی کودکان به طور فزاینده‌ای در کسب موفقیت تحصیلی اهمیت دارد. وی مطرح می‌کند، کودکان طبقه متوسط، هنگام اجتماعی شدن اولیه، توجه و تحرک بیشتری نشان می‌دهند.

یکی دیگر از تئوری‌های مربوط به پیشرفت تحصیلی و طبقه‌بندی اجتماعی، تئوری محرومیت فرهنگی است. این تئوری تقصیر شکست تحصیلی را بر عهده کودک، خانواده او، محله او، خرده فرهنگ گروه اجتماعی او می‌گذارد این تئوری می‌گوید محیط کودک نه تنها از حیث اقتصادی بلکه از لحاظ فرهنگی فقر زده است (فصلنامه تعلیم و تربیت، ۱۳۸۰: ۶۴-۶۵)

^۱- Rimoon
^۲-Dogllas

هریسون^۳، نابرابری اجتماعی و اقتصادی را عامل مهمی برای تفاوت در میزان پژوهش تحصیلی می‌داند، عوامل بسیاری هست که مستمندان را از موفقیت در تحصیل باز می‌دارد. فاصله خانه و مدرسه زیاد است و پدر و مادر نمی‌توانند هزینه‌های مستقیم و غیر مستقیم مدرسه را بپردازند.

تحصیل در دبستان فقط در چند کشور از کشورهای جهان سوم رایگان است. بنابراین پرداخت شهریه ممکن است از عوامل بازدارنده باشد. مثلاً در اوگاندا شهریه مدرسه متوسط برابر ۴۰٪ حداقل دستمزد است و در میان کارگران و کشاورزان یا کارگران غیر دولتی عده کمی می‌توانند حتی حداقل دستمزد را کسب کنند. گذشته از این هزینه خرید نوشت افزار کفش، لباس، مدرسه و ... نیز هست. این نارسائی‌ها سبب می‌شود که بسیاری از کودکان طبقات پایین و روستایی که توانایی درس خواندن دارند، نتوانند آخرین حد توانایی خود را در تحصیل به کار اندازند.

این نوع هدر رفتن هوش و توانایی ذهنی است که در مورد کشورهای جهان سوم «فرار داخلی» مغزها نامیده می‌شود (هریسون ۱۳۸۱: ۳۵۶-۳۶۶).

پروفیسور مالاسیس^۴، در کتاب آموزش و توسعه در خصوص موقعیت اقتصادی، اجتماعی خانواده بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌نویسد: «آمارهای موجود نشان می‌دهد که دسترسی به آموزش و پرورش در هر کشور برحسب گروه‌های قومی، نژادی، جنسی، مناطق شهری یا روستایی، گروه‌های اجتماعی و غیره به طور وسیعی متفاوت می‌باشد. نابرابری فرصت آموزش، انعکاس از نابرابری اجتماعی، اختلافات در تغذیه بهداشت و امکانات پزشکی، روش و نوع زندگی، زمینه‌ها و سوابق آموزش والدین می‌باشد (مالاسیس ۱۳۸۳: ۱۳۰-۱۳۱)

حمزه گنجی (۱۳۸۰)، تفاوت‌های آشکاری بین هوش کودکان، برحسب سطح اجتماعی و اقتصادی والدین آنها وجود دارد. هر اندازه در مقیاس شغلی و اجتماعی بالاتر برویم نتیجه متوسط کودکان در آزمون‌های هوشی به همان اندازه بیشتر خواهد شد. تعداد کودکان با هوش در محیط‌های اجتماعی و اقتصادی بالا بیشتر از تعداد آنها در محیط‌های اجتماعی و اقتصادی پایین است.

برعکس تعداد کودکان عقب مانده هوشی در محیط‌های اجتماعی و اقتصادی فقیر بیشتر از تعداد آنها در محیط‌های اقتصادی- اجتماعی غنی است (گنجی، ۱۳۸۰: ۳۱).

می‌توان از مطلب فوق به نفع توارث نتیجه گرفت، بدین ترتیب که اظهار داشت: اگر والدین به موفقیت‌های بهتری از نظر اقتصادی و اجتماعی می‌رسند به خاطر زیادی هوش آنهاست که به کودکان خود نیز منتقل می‌کنند. البته می‌توان به نفع محیط نیز استفاده کرد. علت، زیادی تعداد کودکان با هوش در محیط‌های اجتماعی و اقتصادی غنی این است که والدین به راحتی می‌توانند محیط تربیتی سازمان یافته و رغبت‌انگیزی را برای فرزندان خود فراهم آورند (منبع پیشین: ۵۵).

یکی از نیازهایی که پژوهش‌های زیادی را به خود اختصاص داده، نیاز به پیشرفت است. پژوهش‌های انجام شده در این زمینه نشان داده‌اند که افراد از لحاظ این نیاز با هم تفاوت زیادی دارند و بعضی افراد دارای انگیزه سطوح بالایی هستند و در رقابت با دیگران در کارهای خود، برای کسب موفقیت به سختی می‌کوشند. دیگران انگیزه چندانی به پیشرفت و موفقیت ندارند و از ترس شکست آماده خطر کردن برای کسب موفقیت

۴- Hreesoon.
۵-Mallassis.

نیستند. در سال ۱۹۵۳ مک لاند^۵ و همکارانش کتاب مهمی را به عنوان انگیزه پیشرفت منتشر ساختند و در آن اظهار داشتند که بعضی افراد بیش از دیگران بلند پرواز و برای کسب موفقیت در زندگی می‌کوشند.

سیف (۱۳۸۴)، «ارزشیابی پیشرفت تحصیلی یکی از فراگردهایی است که در جریان آموزش، حائز اهمیت بسیار و دارای کاربرد فراوان است. از جمله، به وسیله آن می‌توان آموخته‌های شاگردان و میزان موفقیت معلمان را در تدریس اندازه‌گیری کرد. اگرچه این روند تبدیل متغیرهای کیفی و کمی مورد توجه معلمان بود، اما دقت آن از دیرباز مورد تردید قرار گرفته است. این گونه اندازه‌گیری‌ها (آزمون‌ها) به دلیل ماهیت خود از قطعیت چندانی برخوردار نیستند، به ویژه در آزمون‌های غیرعینی» (سیف، ۱۳۸۴: ۱۲۶)

هرچند که ارزشیابی پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان آخرین فعالیت آموزشی معلم به نظر می‌رسد و با آنکه بر طبق روشهای سنتی آموزش و پرورش، اندازه‌گیری و ارزشیابی بازده‌های یادگیری دانش‌آموزان و دانشجویان فعالیتی جدا از آموزش معلم به حساب آمده است، استفاده از آزمون‌ها و سایر ابزارها و فنون ارزشیابی پیشرفت تحصیلی یکی از مهمترین فعالیت‌های آموزشی معلمان است.

درویش (۱۳۸۲)، در نتایج حاصله از پایان نانه دانشجویی خود معتقد است که بین پایگاه اجتماعی والدین و میزان بهره‌مندی آنها از آموزش رابطه مستقیمی وجود دارد و هر قدر پایگاه اجتماعی والدین کمتر باشد به نسبت فرزندان کمتر می‌توانند از امکانات و فرصت‌های آموزشی بهره‌مند شوند. (درویش ۱۳۸۲: ۱۵۸)

صافی (۱۳۸۳)، ابراز داشته که مسأله تبعیض در مسایل آموزشی و طبقاتی از جمله مسایلی است که در آموزش کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. مسأله تبعیض در آموزش یک مسأله زیربنایی و ناشی از ساخت اجتماعی است کودکی که متعلق به طبقه محروم است و فشار زندگی بر اوست چگونه می‌تواند با کودکی که از حداکثر رفاه برخوردار است در شرایط مساوی درس بخواند. (صافی ۱۳۸۳: ۸۷)

بیابانگرد (۱۳۸۰)، معتقد است که فقر یا کمبود درآمد خانواده می‌تواند محدودیت‌های زیادی در وضع تحصیلی و با ادامه تحصیل دانش‌آموزان داشته باشد در این حال مشاور راهنمایی تحصیلی باید شرایط مالی خانواده و یا منبع درآمد دانش‌آموزان را در موقع اخذ تصمیم منظور بدارد. (بیابانگرد ۱۳۸۰: ۱۰۳)

اهداف پژوهش

هدف کلی: شناخت تأثیر عوامل اجتماعی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش کمیته امداد.

اهداف جزئی:

- شناخت عوامل اجتماعی تأثیرگذار بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش کمیته امداد.
- شناخت تأثیر تحصیلات والدین بر موفقیت تحصیلی فرزندان.
- شناخت تأثیر درآمد خانواده بر موفقیت تحصیلی فرزندان.
- شناخت تأثیر بعد خانواده بر موفقیت تحصیلی فرزندان.
- شناخت تأثیر شغل والدین بر موفقیت تحصیلی فرزندان.
- شناخت تأثیر همسالان (همکلاسی ها) بر موفقیت تحصیلی فرزندان.
- شناخت تأثیر حمایت‌های اجتماعی والدین بر موفقیت تحصیلی فرزندان.

- شناخت تأثیر حمایت‌های اجتماعی کمیته امداد بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش کمیته امداد

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: به نظر می‌رسد بین وضعیت اجتماعی خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد بین تحصیلات والدین و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد.

فرضیه سوم: به نظر می‌رسد بین درآمد خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد.

فرضیه چهارم: به نظر می‌رسد بین بعد خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد.

فرضیه پنجم: به نظر می‌رسد بین شغل والدین و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد.

فرضیه ششم: به نظر می‌رسد بین همسالان (همکلاسی‌ها) و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

فرضیه هفتم: به نظر می‌رسد بین حمایت اجتماعی والدین و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد.

فرضیه هشتم: به نظر می‌رسد بین حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

با توجه به اینکه هدف این پژوهش، شناخت تأثیر عوامل اجتماعی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش کمیته امداد است و با توجه به ماهیت موضوع و جامعه مورد مطالعه آن، مناسب‌ترین روش پژوهش، روش توصیفی-پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) در حوزه‌های، مرکزی و غرب تهران است. که تعداد کل آنها ۲۵۱۰ نفر بوده است.

نمونه آماری

نمونه آماری پژوهش حاضر با توجه به فرمول کوکران ۳۳۳ نفر است.

$$n = \frac{\frac{t^2 \cdot p \cdot q}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 \cdot p \cdot q}{d^2} - 1 \right)} = 333$$

$$1/96 = t$$

$$p = 50\% \text{ (نسبت وجود صفت در جامعه آماری)}$$

$$q = 50\% \text{ (نسبت عدم وجود صفت در جامعه آماری)}$$

$$d = 5\% \text{ سطح خطا (دقت احتمالی مطلوب)}$$

$$n = \text{حجم نمونه آماری}$$

$$N = 2510 \text{ نفر (جمعیت جامعه آماری)}$$

$$n = \frac{\frac{1.96^2 * .50 * .50}{.05^2}}{1 + \frac{1}{2510} \left(\frac{1.96^2 * .50 * .50}{.05^2} - 1 \right)}$$

$$n = \frac{\frac{0.9604}{.0025}}{1 + \frac{1}{2510} \left(\frac{0.9604}{.0025} - 1 \right)}$$

$$n = \frac{384.16}{1 + \frac{1}{2510} (383.16)} \quad n = \frac{384.16}{1.1526} = 333$$

متغیرهای مورد مطالعه

متغیرهای پژوهش در تحقیق حاضر به قرار زیرند.

۱-متغیر مستقل: تحصیلات والدین - در آمد والدین - بعد خانوار- شغل والدین - همسالان -عوامل اجتماعی- حمایت اجتماعی

۲-متغیر وابسته: موفقیت تحصیلی

۳- متغیرهای مزاحم: هوش، استعداد تحصیلی، موقعیت اقتصادی، حجم دروس و ...

تعاریف نظری متغیرهای تحقیق

۱-تحصیلات: یعنی داشتن سوادى که فرد بتواند متن ساده ای را به فارسى و یا هر زبان دیگری بخواند و بنویسد. (سالنامه آماری استان تهران، ۱۳۸۵:۵۴۴)

۲- در آمد: کلیه وجوه و ارزش کالاهایی است که در برابر کار انجام شده یا سرمایه به کار افتاده و یا از طریق منابع دیگر (حقوق بازنشستگی، در آمد اتفاقی و نظایر آن) به فرد یا خانواده او تعلق گیرد (سالنامه آماری استان تهران، ۱۳۸۵:۷۱۹)

۳- بعد خانوار: خانوار از چند نفر تشکیل می شود که با هم در یک اقامتگاه زندگی می کنند، با هم همخرج هستند و معمولاً با هم غذا می خورند. برای این اساس بعد خانوار تعداد اعضای عضو خانوار نامیده می شود. (سالنامه آماری استان تهران، ۱۳۸۵:۶۷)

۴- شغل: براساس تحلیل شغلی وظایف اصلی، رفتارها و مسئولیتها و فعالیتهای ضروری برای انجام کار است. (سینجر ۱۳۷۸:۹۵)

۵- همسالان: همسالان و دوستان از مهمترین عوامل اجتماعی شدن کودکان و نوجوانان به شمار می آیند. آنها از طرق مختلف بر یکدیگر تأثیر می گذارند و از یکدیگر تأثیر می پذیرند. بسیاری از محققان بر این عامل تأکید دارند و از آن به عنوان ارتباط افقی یاد کرده اند، یعنی ارتباطی که در بین افرادی نسبتاً هم سطح از لحاظ سنی، طبقه اجتماعی، تحصیلی، اقتصادی و ... برقرار است.

۶-تعریف نظری موفقیت تحصیلی

موفقیت تحصیلی عبارت است از دانش‌آموزانی که سال گذشته ثبت نام نموده و آن دوره را با موفقیت به پایان رسانده و به کلاس بالاتر ارتقاء یافته‌اند (گروه مشاوران یونسکو، ۱۳۸۱: ۶۷).

تعریف نظری وضعیت اجتماعی

وضعیت اجتماعی عبارت است از محیط خانه و اشخاص که دانش‌آموز را احاطه می‌کنند و در یادگیری وی مؤثر می‌باشند (تقی‌پور ظهیر، ۱۳۸۲: ۸۰).

تعریف نظری حمایت اجتماعی^۶

منظور از حمایت اجتماعی به میزان برخورداری از محبت، مساعدت و توجه اعضاء خانواده، سایر افراد، ارگانها و نهادها تعریف شده (کوب^۷، ۲۰۰۰).

الف: خانواده^۸

یعنی پدر و مادر و کودکانی که در یک خانه زندگی می‌کنند (شعاری نژاد، ۱۳۸۰: ۳۲).

ب: کمیته امداد امام خمینی (ره)

کمیته امداد امام خمینی (ره) بعنوان نهادی انقلابی و از نوع مؤسسات غیر انتفاعی و عام المنفعه است و دارای شخصیت مستقل و استقلال مالی و استخدامی است که تحت نظارت عالی‌ی مقام معظم رهبری (ولایت فقیه) قرار دارد و طبق اساسنامه مربوطه اداره می‌شود. (سالنامه آماري کمیته امداد امام خمینی (ره) ۱۳۸۶: ۱۳)

تعاریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

۱- تحصیلات والدین: با توجه به اینکه خانواده‌های تحت پوشش بدلیل نوع وضعیت اجتماعی از پایگاه اجتماعی بالائی برخوردار نیستند لذا به طبع از نظر سواد نیز در از سطوح بالا بهره مند نیستند.

۲- در آمد خانواده: این خانواده‌ها در حالت عادی، در آمدی نداشته و از مستمری تعیین شده بهره‌مند می‌باشند ولی از خدمات دیگر امداد بصورت نقدی و غیر نقدی نظیر خدمات درمانی، فرهنگی، خود کفائی، مددکاری و مشاوره، جهیزیه، وام و عمرانی نیز بهره‌مند هستند.

۳- منظور ما از بعد خانوار، اندازه خانواده شامل تعداد اعضای خانواده دانش‌آموز می‌باشد.

۴- منظور از شغل والدین کسب در آمد غیر از مستمری دریافتی از کمیته امداد می‌باشد. نظر به اینکه اکثر مادران این فرزندان خانه دار می‌باشند و پدر ایشان نیز مطابق دستور العمل‌های حمایتی بیکار بدلیل از کار افتادگی و... می‌باشد، هرگونه تلاشی به جهت بهبود شرایط زندگی برای این خانوارها که منجر به کسب پول شود هدف تعریف قرار گرفته است.

۵- همسالان: منظور دوستانی است که با دانش‌آموز مورد سنجش قرار گرفته در ارتباط قرار داشته و ممکن است از میان همکلاسی‌ها و یا غیر همکلاسی‌ها باشند

۶- موفقیت تحصیلی: منظور دانش‌آموزی است که در خرداد ماه سال تحصیلی گذشته با نمره بالای ۱۷ قبول شده باشد.

۷- وضعیت اجتماعی: شرایط لازم برای رشد و بالندگی، زندگی و معیشت که هر فرد از افراد جامعه با برخورداری از آن به پویائی برسد.

^۶- Cobb.

^۷- Social support.

^۸- Family.

۸- حمایت اجتماعی: منظور آن دسته از کمکهای مادی و غیر مادی است که فرد با بهر مندی از آن در شرایط مناسب اجتماعی واقع شده و استمرار دائمی آن شرایط مناسب رشد و پویای فرد را به ارمغان می آورد. مواردی چون توجه عاطفی در خانواده، تشویق در محیط مدرسه، حمایت سازمان و یا نهادی در خصوص پیشرفتها و یا افتخارات بدست آمده و....

تدوین پرسشنامه در پژوهش حاضر منظور از پیشرفت تحصیلی عبارت است از موفقیت در مراحل آموزشی و درسی دانش آموزان و ارتقاء تحصیلی آنان که این عامل به وسیله نمرات دانش آموزان در طول سال تحصیلی و معدل کل دروس آن پایه و تکرار نشدن دروس همان پایه است.

در این پژوهش وضعیت اجتماعی عبارت است از نحوه برخورد اعضای خانواده نسبت به دیگران، ارتباط خانواده ها با مدرسه، ارتباط اعضای خانواده نسبت به هم، که این مقوله توسط متغیرهای زیر مورد ارزیابی قرار می گیرد - درآمد والدین در این پژوهش توسط سوالات (۶، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۵، ۳۴، ۳۹، ۴۳ و ۴۸) مورد ارزیابی قرار گرفته است

- اشتغال والدین در این پژوهش توسط سوالات (۴، ۵، ۵۶) مورد ارزیابی قرار گرفته است
- تحصیلات والدین در این پژوهش توسط سوالات (۱۳، ۱۴، ۵۴، ۵۵ و ۵۷) مورد ارزیابی قرار گرفته است
- بعد خانواده در این پژوهش توسط سوالات (۹، ۱۰، ۴۱ و ۴۲) مورد ارزیابی قرار گرفته است
- همسالان (همکلاسی ها) در این پژوهش توسط سوالات (۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱ و ۳۲) مورد ارزیابی قرار گرفته است

در این پژوهش حمایت اجتماعی عبارت است از میزان برخورداری دانش آموزان از حمایت های خانواده که این متغیر پژوهش توسط سوالات (۲۲، ۲۴، ۲۶، ۳۳، ۴۶، ۴۹، ۵۱، ۵۸ و ۶۰) و کمیته امداد در امر موفقیت تحصیلی که این متغیر پژوهش توسط سوالات (۲۲، ۲۴، ۲۶، ۳۳، ۳۸، ۴۰، ۴۴، ۴۷، ۴۹، ۵۲، ۵۹ و ۶۰) مورد ارزیابی قرار گرفته است.

ابزار گردآوری اطلاعات

در این پژوهش برای جمع آوری اطلاعات و نظرات دانش آموزان، محقق پرسشنامه را ساخته و از آن استفاده شده است. این پرسشنامه شامل دو قسمت است قسمت اول ویژگی های خانوادگی و فردی دانش آموزان است که شامل: شغل پدر، میزان درآمد خانواده، در قید حیات بودن یا نبودن والدین، تعداد افراد خانواده، نوع منزل مسکونی، معدل دانش آموزان و میزان تحصیلات والدین است که از سوال ۱ تا ۱۲ را شامل می شود. قسمت دوم پرسشنامه حاوی سوالات چند گزینه ای است که از سوال ۱۳ تا ۵۲ را شامل می شود

روایی پرسشنامه

جهت تعیین روایی ابزار پژوهش در مرحله اول سوالات پرسشنامه با توجه به منابع و کمیت علمی تعیین گردید و سعی بر آن شد که به ساده ترین صورت ممکن به رشته تحریر در آید. در مرحله بعد سوالات پرسشنامه از نظر اساتید راهنما و مشاور و دیگر صاحب نظران آمار گذشت و مطلوبیت ظاهری آن به اثبات رسید.

برآورد اعتبار^۹ (پایایی) پرسشنامه

در این پژوهش پایایی سوالات پرسشنامه، از طریق روش ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید. در ابتدا برای پایایی پرسشنامه با توجه به نظر اساتید راهنما و مشاور ابتدا در یک مطالعه مقدماتی ۱۰ بر روی یک نمونه ۳۰ نفری اجرا گردید. داده‌ها استخراج و با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ ضریب پایایی محاسبه گردید. ضریب پایایی این پرسشنامه برای نمونه ۳۰ نفری ۸۳٪ بدست آمد که بیانگر صحت و مطلوبیت نسبی آن است. بنابراین پرسشنامه حاضر به اجراء نهایی گذاشته شد و ضریب پایایی برای نمونه ۳۳۳ نفری ۸۳٪ بدست آمد.

شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی با سیستم رایانه‌ای SPSS انجام شده است. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های آماری نظیر درصد، میانگین، میانه، مد، انحراف معیار، چولگی، خطا در چولگی، اندازه، بیشترین، کمترین و جمع کل و در بخش آمار استنباطی متناسب با سطح سنجش داده‌ها در آزمون Anova و LSD برای مشخص شدن تفاوت‌ها استفاده شده است.

توصیف داده‌ها

در این بخش به توصیف برخی از متغیرهای تحقیق پرداخته می‌شود و علاوه بر جدول فراوانی و توصیف داده‌ها نمودار مربوط به هر جدول هم ترسیم شده است که به سهولت می‌توان به رابطه‌های موجود متغیرهای مورد سنجش پی برد.

۱- تجزیه و تحلیل آمارتوصیفی اطلاعات

جدول ۱ توزیع فراوانی در صدي دانش آموزان به تفکیک

جنس

فراوانی	فراوانی در صدي	فراوانی جمعی
۱۷۸	۵۳,۶	۵۳,۶
۱۵۴	۴۶,۴	۱۰۰,۰
۳۳۲	۱۰۰,۰	
مرد		
زن		
جمع کل		

جنسیت دانش

آموزان به تفکیک حوزه تحت پوشش

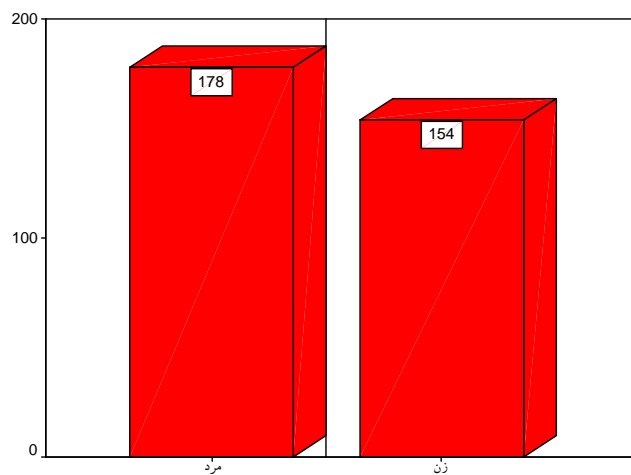
جمع کل	جدول ۱ توزیع فراوانی در صدي دانش آموزان به تفکیک جنس	
	زن	مرد

^۹- Reliability.

^{۱۰}- Pilot study.

۱۶۶ %۵۰,۰	۴۸ %۳۱,۲	۱۱۸ %۶۶,۳	حوزه مرکزی
۱۶۶ %۵۰,۰	۱۰۶ %۶۸,۸	۶۰ %۳۳,۷	حوزه غرب
۳۳۲ %۱۰۰,۰	۱۵۴ %۱۰۰,۰	۱۷۸ %۱۰۰,۰	جمع کل

نمودار فراوانی دانش آموزان به تفکیک جنس

جدول فوق جنس دانش آموزان را نشان می دهد. دانش آموزان عمدتاً مرد و کمتر آنها زن بوده اند. ۱۷۸ نفر معادل ۵۳,۶ درصد مرد و ۱۵۴ نفر زن بوده اند که ۴۶,۴ درصد فراوانی جدول را به خود اختصاص داده اند. ۱۱۸ نفر از پسران از حوزه مرکزی و ۶۰ نفر آنها از حوزه غرب و ۱۰۶ نفر از دختران از حوزه مرکزی و ۴۸ نفر آنها از حوزه غرب بوده اند. شایان ذکر است که پرسشنامه ها به قسمت مساوی از دو حوزه مرکزی و غرب تکمیل و مورد تحلیل قرار گرفته است. به بیانی دیگر ۱۶۶ دختر از حوزه مرکزی و ۱۶۶ پسر نیز از حوزه غرب مورد بررسی و سنجش قرار گرفته اند.

جدول ۲ توزیع فراوانی در صدی دانش آموزان به تفکیک میزان تحصیلات

فراوانی	فراوانی در صدی	فراوانی تجمعی	
۱۳۶	۴۱,۰	۴۱,۰	متوسطه
۱۲۷	۳۸,۳	۷۹,۲	راهنمائی
۵۴	۱۶,۳	۹۵,۵	ابتدائی
۱۵	۴,۵	۱۰۰,۰	پیش دانشگاهی
۳۳۲	۱۰۰,۰		جمع کل

میزان تحصیلات به تفکیک حوزه تحت پوشش

جمع کل	جدول ۲ توزیع فراوانی در صدی دانش آموزان به تفکیک میزان تحصیلات				حوزه مرکزی
	پیش دانشگاهی	متوسطه	راهنمائی	ابتدائی	
۱۶۶ %۵۰,۰	۴ %۲۶,۷	۶۷ %۴۹,۳	۶۷ %۵۲,۸	۲۸ %۵۱,۹	حوزه غرب
۱۶۶	۱۱	۶۹	۶۰	۲۶	

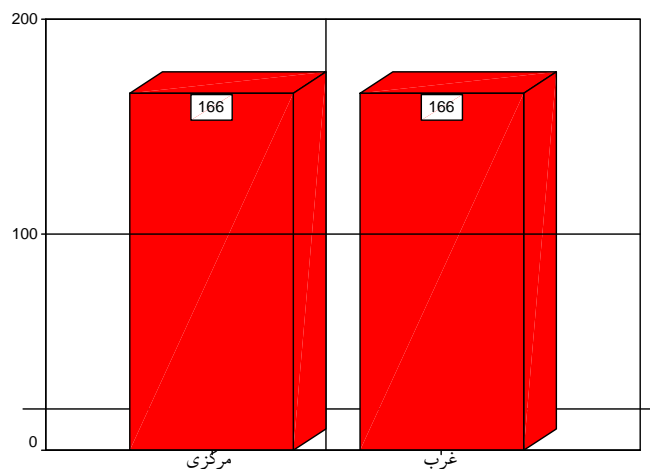
۵۰,۰٪	۷۳,۳٪	۵۰,۷٪	۴۷,۲٪	۴۸,۱٪	
۳۳۲	۱۵	۱۳۶	۱۲۷	۵۴	جمع کل
۱۰۰,۰٪	۱۰۰,۰٪	۱۰۰,۰٪	۱۰۰,۰٪	۱۰۰,۰٪	

جدول فوق سطح تحصیلات دانش آموزان را نشان می دهد. آنها عمدتاً در سطح متوسطه و کمترین آنها پیش دانشگاهی را می گذرانند. ۱۳۶ نفر از آنها معادل ۴۱ درصد دارای تحصیلات متوسطه (۶۷ نفر از حوزه مرکزی و ۶۹ نفر از حوزه غرب)، ۱۲۷ نفر از آنها معادل ۳۸,۳ درصد دارای تحصیلات راهنمایی (۶۷ نفر از حوزه مرکزی و ۶۰ نفر از حوزه غرب)، ۵۴ نفر از آنها معادل ۱۶,۳ درصد دارای تحصیلات ابتدایی (۲۸ نفر از حوزه مرکزی و ۲۶ نفر از حوزه غرب) و ۱۵ نفر از آنها معادل ۴,۵ درصد دارای تحصیلات پیش دانشگاهی (۴ نفر از حوزه مرکزی و ۱۱ نفر از حوزه غرب) بوده اند.

جدول ۳ توزیع فراوانی در صدي دانش آموزان به تفکیک حوزه تحت پوشش

فراوانی	فراوانی در صدي	فراوانی	
۵۰,۰	۵۰,۰	۱۶۶	حوزه مركزي
۱۰۰,۰	۵۰,۰	۱۶۶	حوزه غرب
	۱۰۰,۰	۳۳۲	جمع کل

نمودار فراوانی درصدی دانش آموزان به تفکیک حوزه تحت پوشش کمیته

جدول فوق حوزه های مورد بررسی را نشان می دهد. پرسشنامه ها به قسمت مساوی از دو حوزه مرکزی و غرب تکمیل و مورد تحلیل قرار گرفته است. به بیانی دیگر ۱۶۶ دختر از حوزه مرکزی و ۱۶۶ پسر نیز از حوزه غرب مورد بررسی و سنجش قرار گرفته اند.

مشاهدات تجربی تحقیق

- تحلیل داده ها

مقایسه معدل قبل و بعد از تحت پوشش قرار گرفتن و تاثیر حمايت های اجتماعی کمیته امداد امام خمینی بر روی معدل دانش آموزان

آماره گروه

خطای انحراف معیار	انحراف معیار	اصلي	تعداد	جدول ۳) توزیع فراوانی درصدی دانش آموزان به تفکیک حوزه تحت حمايت
.۰۵۴	.۹۷۶	۲,۸۵	۳۳۲	آخرین معدل نمرات شما قبل از تحت پوشش
.۰۴۸	.۸۷۴	۳,۰۸	۳۳۲	آخرین معدل نمرات شما بعد از تحت پوشش

نمونه همبستگی مستقل

سطح معنی داری	همبستگی	تعداد	معدل قبل و بعد از تحت پوشش بودن
.۰۰۰	.۵۷۸	۳۳۲	

تست نمونه مستقل

سطح معنی داری	درجه آزادي	t	انحرافات مستقل					معدل قبل و بعد از تحت پوشش بودن
			فاصله اطمینان ۹۵٪ از انحراف		خطای انحراف معیار	انحراف معیار	اصلي	
			حد پایین	حد بالا				
.۰۰۰	۳۳۱	- ۵,۰۱۰	-۰.۱۴	-۰.۳۳	.۰۴۷	.۸۵۴	-۰.۲۳	

نمونه آماره جمع شده

خطای انحراف معیار	انحراف معیار	تعداد	داده	
.۰۵۴	.۹۷۶	۳۳۲	۲,۸۵	آخرین معدل نمرات شما قبل از تحت پوشش
.۰۴۸	.۸۷۴	۳۳۲	۳,۰۸	آخرین معدل نمرات شما بعد از تحت پوشش

ضریب همبستگی نمونه جمع شده

سطح معنی داری	ضریب همبستگی	تعداد	
.۰۰۰	.۵۷۸	۳۳۲	معدل قبل وبعد از تحت پوشش آمدن کمیته آمداد

آزمون نمونه جمع آوری شده

سطح معنی داری	درجه آزادی	t	انحراف نمونه جمع آوری شده					
			فاصله اطمینان ۹۵٪ از انحراف		خطای انحراف معیار	انحراف معیار	داده	
			حد بالا	حد پایین				
.۰۰۰	۳۳۱	- ۵,۰۱۰	-۰.۱۴	-۰.۳۳	.۰۴۷	.۸۵۴	-۰.۲۳	معدل قبل وبعد از تحت پوشش آمدن کمیته آمداد

۲,۷۵۵۶	۴۵	۱۲-۱۵
۳,۰۹۳۰	۱۲۹	بیشتر از ۱۸
.۲۰۳		سطح معنی داری

داده ها برای گروه ها در جدول، زیر مجموعه هم جنس هستند. اندازه نمونه داده = $۷۲/۱۵۳$ هماهنگ بکلر رفته است. اندازه های گروه غیر فرضی است. نوع سطح خطا ها غیر تضمینی است.

جهت تنظیم شاخص درآمد خانواده، از تلفیق گویه های زیر استفاده نمودیم:

- درآمد خانواده شما ماهیانه چقدر است؟
- آیا شما به مسافرت می روید؟
- سالانه چند بار به مسافرت می روید؟
- پدر شما بیشتر از کدام یک از وسیله نقلیه زیر استفاده می کند؟
- مادر شما بیشتر از کدام یک از وسیله نقلیه زیر استفاده می کند؟
- سالانه چند بار برای صرف غذا به رستوران می روید؟
- در صورتی که فاصله منزل تا مدرسه زیاد است از کدامیک از وسیله نقلیه زیر استفاده می کنید؟
- برای پیشرفت درس خود از کدامیک از منابع آموزشی استفاده می نمایید؟
- در چه مدت زمانی وسایل مورد علاقه شما تامین می شود؟
- والدین شما برای رفع نیازهای مادی شما ماهیانه چه مبلغ پول در اختیار شما می گذارند؟
- والدین شما سالانه چقدر پول برای کتابهای غیردرسی شما در نظر می گیرند؟
- عملیات ورزشی شما در در کدامیک از مکانهای زیر انجام می شود؟

در خصوص رابطه میان درآمد خانواده ها و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر درآمد خانواده $۰/۲۲$ محاسبه شده و با توجه به اینکه در فرضیه فوق $۰/۲۲$ بزرگتر از $۰/۰۵$ می باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق بیشتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه مختلف و درآمد خانواده ها به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه تایید می شود یعنی درآمد خانواده ها تاثیر چندانی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان نداشته است. لذا عواملی دیگر در موفقیت تحصیلی آنها دخیل بوده که مورد بررسی قرار خواهد گرفت. لذا فرضیه کاهش و یا افزایش درآمد خانواده ها و تاثیر آن بر روی موفقیت تحصیلی فرزندان رد شده و فرض خلاف آن تایید می شود.

۲- رابطه بین اشتغال والدین و موفقیت تحصیلی فرزندان

اشتغال ۲

سطح معنی داری	F	داده مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	
.۰۴۰	۲,۷۹۵	.۵۲۱	۳	۱,۵۶۴	بین گروه
		.۱۸۷	۳۲۸	۶۱,۱۸۳	گروه مقایسه

		۳۳۱	۶۲,۷۴۷	جمع
--	--	-----	--------	-----

اشتغال ۲

معدل دانش آموزان	تعداد	زیر مجموعه برای آلفای /۰۵
	۱	۱
۱۲-۱۵	۴۵	۱,۱۱۱۱
کمتر از ۱۲	۷۳	۱,۲۰۵۵
۱۵-۱۸	۸۵	۱,۲۸۲۴
بیشتر از ۱۸	۱۲۹	۱,۳۱۰۱
سطح معنی داری		.۰۵۶

داده ها برای گروه ها در جدول، زیر مجموعه هم جنس هستند. اندازه نمونه داده = $۷۲/۱۵۳$ هماهنگ بکلر رفته است. اندازه های گروه غیر فرضی است. نوع سطح خطا ها غیر تضمینی است جهت تنظیم شاخص اشتغال والدین، از تلفیق گویه های زیر استفاده نمودیم:

- شغل پدر شما چیست؟
- شغل مادر شما چیست؟
- والدین شما چقدر به برقراری ارتباط شما با دوستانان اهمیت می دهند؟

در خصوص رابطه میان اشتغال والدین و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر اشتغال والدین خانواده $۰/۰۴$ محاسبه شده است و با توجه به اینکه در فرضیه فوق $۰/۰۴$ یعنی سطح معنی داری به دست آمده کوچکتر از $۰/۰۵$ می باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه مختلف و اشتغال والدین به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه رد می شود و فرض H_1 تایید می شود. یعنی اشتغال والدین تاثیر زیادی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان داشته است. لذا نوع شغل والدین نیز در موفقیت تحصیلی فرزندانشان تاثیر چشمگیری داشته است. لذا والدین با داشتن شغل و کسب درآمد هر چند نا چیز در خانواده با حمایت های مالی کمیته امداد توانسته اند در ارتقاء سطح معدل فرزندانشان تاثیرگذار باشند. با توجه به اینکه دانش آموزانی که پدرانشان فوت شده بودند و شغل مادرشان را نیز خانه دار اعلام نموده اند جز با حمایت های اجتماعی و اقتصادی کمیته امداد و مقدار ناچیزی از اقوام نزدیک نمی توانستند در تحصیلات خود موفق باشند. لذا به طور غیر مستقیم در این فرضیه نیز موفق بودن کمیته امداد در انجام وظایف خطیرشان قابل تحسین می باشد.

۳-رابطه بین تحصیلات والدین و موفقیت تحصیلی فرزندان

ANOVA

تحصیلات ۲

سطح معنی داری	F	داده مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	
.۰۰۵	۴,۴۰۲	۵,۹۸۵	۳	۱۷,۹۵۵	بین گروه
		۱,۳۶۰	۳۲۸	۴۴۵,۹۹۷	گروه مقایسه
			۳۳۱	۴۶۳,۹۵۲	جمع

تحصیلات ۲

زیر مجموعه برای آلفای		N	معدل دانش آموزان
.۰۵			
۱	۲	۱	
	۲,۵۷۵۳	۷۳	کمتر از ۱۲
۲,۹۵۵۶	۲,۹۵۵۶	۴۵	۱۲-۱۵
۳,۰۸۵۳	۳,۰۸۵۳	۱۲۹	بیشتر از ۱۸
۳,۲۱۱۸		۸۵	۱۵-۱۸
.۶۲۸	.۰۷۷		Sig.

داده ها برای گروه ها در جدول، زیر مجموعه هم جنس هستند. اندازه نمونه داده = $۷۲/۱۵۳$ هماهنگ بکلر رفته است. اندازه های گروه غیر فرضی است. نوع سطح خطا ها غیر تضمینی است.

جهت تنظیم شاخص میزان تحصیلات والدین، از تلفیق گویه های زیر استفاده نمودیم:

- میزان تحصیلات پدر شما چقدر است؟
- میزان تحصیلات مادر شما چقدر است؟
- والدین شما در زندگی خانوادگی چقدر با شما مشورت می کنند؟
- والدین شما در جلسات انجمن مدرسه چقدر شرکت می کنند؟
- والدین شما هفتگی چند روزنامه یا مجله مطالعه می کنند؟

در خصوص رابطه میان تحصیلات والدین و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر تحصیلات والدین $۰/۰۰۵$ محاسبه شده است و با توجه به اینکه در فرضیه فوق $۰/۰۰۵$ کمتر از $۰/۰۵$ می باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه مختلف و تحصیلات والدین به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این

فرضیه رد می شود و فرض H_1 تایید می شود. یعنی تحصیلات والدین خانواده ها تاثیر زیادی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان داشته است. اگر چه میزان تحصیلات والدین تاثیرگذار بوده لیکن چون سطح سواد اکثر والدین در حد ابتدایی بوده است لذا نمی توان گفت با ارتقاء دانش آموزان به کلاسهای بالاتر همچنان تحصیلات آنها تاثیرگذار بوده. چرا که تنها در پایه ابتدایی و راهنمایی می توانند کمک حال درسی فرزندان باشند. و یا می توان اذعان داشت که فرزندان با استفاده از کلاسهای کمک آموزشی و یا معلم خصوصی می توانند ترقی نموده که در اینجا نقش کمیته امداد امام خمینی(ره) در حمایتهای مالی از آنها بی تاثیر نیست.

۴- رابطه بین بعد خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان

بعد خانوار ۲

سطح معنی داری	F	داده مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	
.۰۱۹	۳,۳۵۷	۴,۰۱۴	۳	۱۲,۰۴۲	بین گروه
		۱,۱۹۶	۳۲۸	۳۹۲,۲۳۲	گروه مقایسه
			۳۳۱	۴۰۴,۲۷۴	جمع

بعد خانوار ۲

زیر مجموعه برای آلفای .۰۵	N	معدل دانش آموزان
۱	۱	
۲,۱۶۲۸	۱۲۹	بیشتر از ۱۸
۲,۲۰۰۰	۸۵	۱۵-۱۸
۲,۳۵۵۶	۴۵	۱۲-۱۵
۲,۶۴۳۸	۷۳	کمتر از ۱۲
.۰۷۵		Sig.

جهت تنظیم شاخص بعد خانواده، از تلفیق گویه های زیر استفاده نمودیم:

- تعداد افراد خانواده شما چند نفر می باشد؟
- شما چندمین فرزند خانواده هستید؟
- منزل مسکونی شما دارای چند اتاق است؟

- آیا شما اتاق مخصوص مطالعه دارید؟

در خصوص رابطه میان بعد خانواده و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر بعد خانواده ۰/۰۱۹ محاسبه شده است و با توجه به اینکه در فرضیه فوق ۰/۰۱۹ یعنی سطح معنی داری به دست آمده کمتر از ۰/۰۵ می باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه مختلف و بعد خانواده به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه رد می شود و فرض H_1 تایید می شود. یعنی بعد خانواده تاثیر زیادی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان داشته است. وضعیت اجتماعی خانواده به عنوان یکی از ابعاد خانواده در روی ارتقاء و موفقیت تحصیلی فرزندان تاثیر چشمگیری دارد. چرا که تقویت سطح علمی فرزندان مستلزم زندگی و پرورش در خانواده ای است که در آن وضعیت اجتماعی و یا به طور کل ابعاد خانواده بر اصول اساسی بنا و پایه ریزی شود که در اینصورت فرزندان موفق به بار خواهد آورد. حمایت های مالی و اجتماعی کمیته امداد پشتیبان و حامی بزرگی برای خانواده ها می باشد که می تواند به خانواده ها کمک کند تا پایه و بنای بعد خانواده را بر اصول سلامت روانی تنظیم نماید.

۵- رابطه بین تاثیر همسالان و همکلاسی های دانش آموزان و موفقیت تحصیلی فرزندان

ANOVA

همسالان ۲

سطح معنی داری	F	داده مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	
.۰۰۰	۷,۴۱۱	۶,۱۹۳	۳	۱۸,۵۷۹	بین گروه
		.۸۳۶	۳۲۸	۲۷۴,۰۷۲	گروه مقایسه
			۳۳۱	۲۹۲,۶۵۱	جمع

همسالان ۲

زیر مجموعه برای آلفای ۰.۰۵		N	معدل دانش آموزان
۱	۲	۱	
	۱,۹۸۸۲	۸۵	۱۵-۱۸
۲,۴۸۰۶		۱۲۹	بیشتر از ۱۸
۲,۵۴۷۹		۷۳	کمتر از ۱۲
۲,۶۰۰۰		۴۵	۱۲-۱۵
.۸۹۳	۱,۰۰۰		Sig.

داده ها برای گروه ها در جدول، زیر مجموعه هم جنس هستند. اندازه نمونه داده = $۷۲/۱۵۳$ هماهنگ بکل رفته

است. اندازه های گروه غیر فرضی است. نوع سطح خطا غیر تضمینی است

جهت تنظیم شاخص تاثیر همسالان، از تلفیق گویه های زیر استفاده نمودیم:

- آیا دوستان شما در درسشان موفقند؟
- علت عدم موفقیت آنها در درسشان؟

- آیا دوستان شما همگی دانش آموزند؟
- آیا با دوستانتان به گردش و تفریح می روید؟
- به چه میزان از دوستانتان کمک درسی دریافت می کنید؟

در خصوص رابطه میان تاثیر همسالان و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر همسالان $0/000$ محاسبه شده است و با توجه به اینکه در فرضیه فوق $0/000$ یعنی سطح معنی داری به دست آمده کمتر از $0/05$ می باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه مختلف و تاثیر همسالان و همکلاسی ها به جهت آماری به احتمال 95 درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه رد می شود و فرض H_1 تایید می شود. یعنی همکلاسیها به عنوان عامل موثر در سطح پیشرفت و موفقیت علمی دانش آموزان به شمار می رود. چرا که تاثیرپذیری دانش آموزان از همسالان خود به دلیل هم سنخی در سن و پذیرفتن الگوی مرجع بسیار بیشتر از گروه خانواده می باشد. همکلاسیها به عنوان دوستان مدرسه ای می توانند برای پیشبرد دروس خود با کمک همدیگر مشکلات درسی خود را به صورت مشورتی مرتفع نمایند. در واقع همکلاسی ها نیز همانند دانش آموزان با یاری حمایتهای مالی و اجتماعی کمیته امداد در موفقیت تحصیلی خود و دوستان همکلاسیشان تاثیرگذارند

۶- رابطه بین حمایت اجتماعی خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان

حمایت خانواده ۲

سطح معنی داری	F	داده مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	
.۱۴۰	۱,۸۳۶	۱,۹۵۳	۳	۵,۸۵۸	بین گروه
		۱,۰۶۴	۳۲۸	۳۴۸,۹۴۶	گروه مقایسه
			۳۳۱	۳۵۴,۸۰۴	جمع

حمایت خانواده ۲

معدل دانش آموزان	N	زیر مجموعه برای آلفای $0/05$
۱۲-۱۵	۴۵	۳,۴۴۴۴
کمتر از ۱۲	۷۳	۳,۴۷۹۵
بیشتر از ۱۸	۱۲۹	۳,۵۴۲۶
۱۵-۱۸	۸۵	۳,۸۰۰۰
Sig.		.۲۳۴

داده ها برای گروه ها در جدول، زیر مجموعه هم جنس هستند. اندازه نمونه داده = $72/153$ هماهنگ بکسر رفته است. اندازه های گروه غیر فرضی است. نوع سطح خطا ها غیر تضمینی است. جهت تنظیم شاخص رابطه بین حمایت اجتماعی خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان از تلفیق گویه های زیر استفاده نمودیم:

- هزینه ایاب و ذهاب شما را چه کسی فراهم می کند؟
- در صورتیکه از معلم خصوصی یا کلاسهای کمک آموزشی استفاده می نمایید هزینه آنرا چه کسی متقبل می شود؟
- هزینه منابع آموزشی شما را چه کسی متقبل می شود؟
- وسایل مورد علاقه شما توسط چه کسی تامین می شود؟
- وقتی شما نمره عالی می گیرید خانواده شما چه واکنشی بروز می دهند؟
- در صورتیکه از باشگاه ورزشی استفاده می کنید هزینه آنرا چه کسی متقبل می شود؟
- وقتی شما موفق به دریافت مدال یا جایزه می شوید پدر و مادران چه می کنند؟
- والدین شما تا چه حد برای موفقیت تحصیلی شما اهمیت قائل است؟
- در زمینه مشکلات درسی خود بیشتر با چه کسی مشورت می کنید؟

در خصوص رابطه میان حمایت اجتماعی خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان توزیع متغیر حمایت اجتماعی به دست آمده خانواده $0/14$ محاسبه شده است و با توجه به اینکه در فرضیه فوق $0/14$ یعنی سطح معنی داری به دست آمده بزرگتر از $0/05$ می باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق بیشتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه مختلف و حمایت اجتماعی خانواده ها به جهت آماری به احتمال 95 درصد اختلاف آماری وجود ندارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه تایید می شود یعنی در این پژوهش حمایت خانواده ها تاثیر چندانی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان نداشته است. یعنی خانواده ها با اینکه به پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش آموزان اهمیت و ارزش می دهند لذا به دلیل وضعیت اجتماعی و مالی ضعیف و سطح سواد پایین نمی توانند فرزندان خود را در زیر سایه حمایت خود پرورش دهند. میزان برخورداری از محبت، مساعدت و توجه اعضاء خانواده با توجه به سطح ضعیف مالی و اقتصادی آنها کم رنگتر شده و نقش و تاثیر پذیری ارگانهای حمایتی مثل نقش کمیته امداد امام خمینی (ره) در موفقیت تحصیلی دانش آموزان نمود بیشتری پیدا می کند.

۷- رابطه بین حمایت اجتماعی کمیته امداد و موفقیت تحصیلی فرزندان

حمایت اجتماعی کمیته امداد ۲

سطح معنی داری	F	داده مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	
.۰۲۷	۳,۰۸۵	۲,۸۵۸	۳	۸,۵۷۵	بین گروه
		.۹۲۷	۳۲۸	۳۰۳,۹۳۱	گروه مقایسه
			۳۳۱	۳۱۲,۵۰۶	جمع

حمایت اجتماعی کمیته امداد ۲

معدل دانش آموزان	تعداد	زیر مجموعه برای آلفای /۰۵
۱۵-۱۸	۸۵	۲,۴۵۸۸
بیشتر از ۱۸	۱۲۹	۲,۷۶۷۴
۱۲-۱۵	۴۵	۲,۸۴۴۴
کمتر از ۱۲	۷۳	۲,۸۷۶۷
Sig.		.۰۸۱

داده ها برای گروه ها در جدول، زیر مجموعه هم جنس هستند. اندازه نمونه داده = $۷۲/۱۵۳$ هماهنگ بکلر رفته است. اندازه های گروه غیر فرضی است. نوع سطح خطا ها غیر تضمینی است.

جهت تنظیم شاخص حمایت اجتماعی کمیته امداد، از تلفیق گویه های زیر استفاده نمودیم:

- هزینه ایاب و ذهاب شما را چه کسی فراهم می کند؟
- در صورتیکه از معلم خصوصی یا کلاسهای کمک آموزشی استفاده می نمایید هزینه آنرا چه کسی متقبل می شود؟
- هزینه منابع آموزشی را چه کسی متقبل می شود؟
- وسایل مورد علاقه شما توسط چه کسی تامین می شود؟
- کمیته امداد برای ادامه تحصیلتان در دانشگاه چقدر تلاش می کند؟
- کمیته امداد برای رفع نیازهای مادی شما ماهیانه چه مبلغ پول در اختیار شما می گذارند؟
- کمیته امداد سالانه چقدر پول برای کتابهای غیر درسی شما در نظر می گیرد؟
- وقتی شما نمره عالی می گیرید از طرف کمیته امداد چه تشویقی را دریافت می کنید؟
- در صورتی که از باشگاه ورزشی استفاده می کنید هزینه آنرا چه کسی متقبل می شود؟
- وقتی شما موفق به دریافت جایزه یا مدال می شوید کمیته امداد برای شما چه می کند؟
- کمیته امداد تا چه حد برای موفقیت تحصیلی شما اهمیت قائل است؟
- در زمینه مشکلات درسی خود بیشتر با چه کسی مشورت می کنید؟

در خصوص رابطه میان حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) توزیع متغیر حمایت اجتماعی کمیته امداد $۰/۰۲۷$ بدست آمده است و با توجه به اینکه در فرضیه فوق $۰/۰۲۷$ یعنی سطح معنی داری به دست آمده کمتر از $۰/۰۵$ می باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه مختلف و تاثیر حمایتهای اجتماعی کمیته امداد به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه رد می شود و فرض H_1 تایید می شود. یعنی حمایت های اجتماعی کمیته امداد در موفقیت تحصیلی دانش آموزان تاثیر به سزایی دارد. حمایت کلیه

دانش آموزان و همکلاسیهایشان به دلیل تاثیر پذیری همالان از همدیگر، حمایت اعضاء خانواده از نظر مالی، بهره مندی دانش آموزان از معلمان خصوصی و منابع آموزشی و کمک آموزشی و مشاوران درسی کمیته امداد، تامین مایحتاج و وسایل مورد علاقه دانش آموزان، تامین هزینه های مسافرت و ایاب و ذهاب دانش آموزان و در مجموع حمایت های مالی کمیته امداد به طور مستقیم و غیر مستقیم در ارتقاء سطح علمی دانش آموزان تاثیر چشمگیری داشته که همین روند منجر به موفقیت تحصیلی دانش آموزان می شود.

نتیجه گیری

فرضیه اول: به نظر می رسد بین درآمد خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد. در خصوص رابطه میان درآمد خانواده ها و موفقیت تحصیلی فرزندان آنان، توزیع متغیر درآمد خانواده $0/22$ به دست آمده و با توجه به این که در فرضیه فوق $0/22$ بزرگتر از $0/05$ می باشد بنابراین سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق بیشتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه غرب و مرکزی و درآمد خانواده های آنان به جهت آماری به احتمال 95 درصد اختلاف آماری وجود دارد و فرض H_0 فرضیه تائید می شود. یعنی درآمد خانواده ها تاثیر چندانی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان نداشته است لذا عوامل دیگر در موفقیت تحصیلی آنها دخیل بوده که در ادامه ارائه نتایج به آنها اشاره خواهد شد. با توجه به نتیجه به دست آمده از این فرضیه در این نمونه آماری می توان اذعان کرد که این نتیجه با برخی نتایج تحقیقات انجام شده در داخل یا خارج از کشور همسویی یا عدم همسویی دارد که از آن جمله می توان به نتایج به دست آمده از تحقیق بیابانگرد (۱۳۸۰) که معتقد بود فقر و یا کمبود درآمد خانواده ها می تواند محدودیتهای زیادی در وضع تحصیلی و یا ادامه تحصیل دانش آموزان داشته باشد و یا عمادی (۱۳۸۰) که در یکی از نتایج فرضیه های تحقیق خود بیان کرد که وضعیت اقتصادی خانواده با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد. ذغالپون (۱۳۸۱) نیز در نتایج به دست آمده از تحقیق نشان داد که وضعیت اقتصادی، خانواده ها بر روی معدل آنان تاثیر داشته یعنی کسی که وضع مالیش خوب نبوده دچار افت تحصیلی شده است. ملایری (۱۳۸۱) در نتیجه تحقیق خود بیان کرد که بین درآمد کل خانواده و پیشرفت تحصیلی نوجوانان رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. همچنین نتایج تحقیق داگلاس و همکارانش نیز نشان داد که افرادی که متعلق به طبقه بالای جامعه بودند با نمرات بالاتری قبول می شدند. ویلیام سول نیز در نتایج تحقیق خود نیز نشان داد که دانش آموزان طبقات بالا ۴ برابر بیشتر از دانش آموزان طبقات پایین وارد دانشگاه شده و ۶ برابر بیشتر فارغ التحصیل گشته اند و ۹ برابر بیشتر از آموزش تخصصی و حرفه ای برخوردار بوده اند.

می توانیم به این نتیجه برسیم که هر چه درآمد خانواده ها بالاتر باشد وضعیت تحصیلی و فرهنگی کودکان نیز در موقعیت بهتری قرار دارد. درآمد خانواده می تواند نقش موثری در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان داشته باشد.

از طرفی وجود فرزندان در خانواده های کم درآمد اجازه پرورش صحیح و کامل آنها را نخواهد داد چرا که پدر و مادر قادر نیستند محیط مساعد از نظر تربیتی مهیا سازند بنابراین فرزندان آن طور که باید پرورش نمی یابند و استعداد های آنان شکوفا نمی گردد و این امر باعث افت تحصیلی آنان می گردد.

مارشال نیز معتقد است که ضعف مالی والدین در مدارج مختلف اجتماعی باعث می شود که برای آموزش و پرورش کمتر سرمایه گذاری کنند در نتیجه کمتر امکان دور اندیشی و فداکاری برای فرزندانشان دارند در حالی که خانواده های مرفه در اثر هزینه هایی که برای آموزش و پرورش کودکان خرج می کنند کمتر ضرر می کنند.

اوستاس چر نیز بر این باور است که درآمد پایین خانواده‌ها اثرات منفی بر روی کودکان می‌گذارد چرا که خانواده‌های این کودکان به دلیل هم درآمد پایین و فقر توانایی تامین مخارج تحصیلی یا ادامه تحصیل فرزندان خود را ندارند.

داریاپور (۱۳۸۰) در نتایج تحقیق خود بیان کرده که وضعیت اقتصادی درآمد خانواده‌ها از جمله عواملی هستند که با موفقیت و یا شکست تحصیلی دانش آموزان رابطه دارند.

به طور کل در همگی این نتایج تحقیقات بررسی شده به وجود رابطه بین درآمد خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان اشاره شده است.

و نتیجه به دست آمده از این تحقیق با نتایج به دست آمده از همگی این تحقیقات بررسی شده عدم همسویی را نشان می‌دهد که شاید علت آن هم وجود علت یا عوامل دیگری باشد که نقش پررنگ‌تری در موفقیت تحصیلی دانش آموزان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی داشته باشد. و از آن جایی که والدین این دانش آموزان نیز به دلیل کمبود درآمد و یا از کار افتادگی و یا فوت یکی از والدین خود نیز تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی هستند و بخشی از درآمد زندگی خود و فرزندانشان را از این نهاد دریافت می‌کنند. بنابراین عامل درآمد خانواده‌های این دانش آموزان نمی‌تواند نقشی در پیشرفت تحصیلی آنها داشته باشد.

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد بین اشتغال والدین و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد.

در خصوص رابطه میان اشتغال والدین و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر اشتغال والدین $0/04$ محاسبه به دست آمده کوچکتر از $0/05$ سطح معنی داری شده است و با توجه به این که در فرضیه فوق $0/04$ کمتر از $0/05$ است.

و از آن جایی سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه غرب و مرکزی و اشتغال والدین به جهت آماری به احتمال 95 درصد اختلاف آماری وجود دارد. در این حالت فرض H_0 رد می‌شود و فرض H_1 در این فرضیه تایید می‌شود یعنی اشتغال والدین تاثیر زیادی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان داشته است لذا نوع شغل والدین نیز در موفقیت تحصیلی فرزندان تاثیر چشمگیری داشته است. و والدین با داشتن شغل و کسب درآمد هر چند ناچیز و همچنین حمایت‌ها کمیته امداد توانسته‌اند در ارتقا سطح معدل فرزندانشان تاثیر گذار باشند.

و با توجه به این که دانش آموزانی که پدرانشان فوت شده بودند و شغل مادرشان خانه‌داری اعلام شده بود جز با حمایت‌های اجتماعی و اقتصادی کمیته امداد و مقدار ناچیزی از اقوام نزدیک نمی‌توانستند در تحصیلات خود موفق باشند. بنابراین به طور غیر مستقیم در این فرضیه نیز موفق بودن کمیته امداد امام خمینی (ره) در انجام وظایف خطیرشان قابل تحسین می‌باشد.

نتیجه به دست آمده از تحلیل این فرضیه مبین این مهم است که بین پایگاه اجتماعی والدین و میزان بهره‌مندی آنها از آموزش رابطه مستقیمی وجود دارد و هر قدر پایگاه اجتماعی والدین کمتر باشد به نسبت فرزندان کمتر می‌توانند از امکانات و فرصتهای آموزشی بهره‌مند شوند.

موفقیت کودکانی که والدین آنها مشاغل تخصصی و درجه مدیریت دارند در ادامه تحصیل تا 17 سالگی یا بعد از آن 25 برابر دیگر کودکان است که والدین آنها شاغل غیر تخصصی دارند.

شغل والدین در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر معنی داری داشته است.

داریاپور (۱۳۸۰) در نتایج تحقیق خود بیان کرد که شغل پدر یکی از عواملی است که با موفقیت تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد است در همگی تحقیقات مورد بررسی فرضیه‌ای که نتیجه آن خلاف و یا عدم همسویی با نتیجه این فرضیه باشد مشاهده نشد.

فرضیه سوم: به نظر می‌رسد بین تحصیلات والدین و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد. در خصوص رابطه میان تحصیلات والدین و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر تحصیلات والدین $0/005$ به دست آمده کوچکتر از سطح معنی داری محاسبه شده است و با توجه به این که در فرضیه فوق $0/005$ کمتر از $0/05$ است و از آن جایی که سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه غرب و مرکزی و تحصیلات والدین به جهت آماری به احتمال 95 درصد اختلاف آماری وجود دارد. بنابراین در این حالت فرض H_0 در این فرضیه رد می‌شود و فرض H_1 تایید می‌شود یعنی تحصیلات والدین تاثیر زیادی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان داشته است اما اگر چه میزان تحصیلات والدین تاثیر گذار بوده لیکن چون سطح سواد اکثر والدین در حد ابتدایی بوده است لذا نمی‌توان گفت با ارتقا دانش آموزان به کلاسهای بالاتر همچنان تحصیلات آنها تاثیر گذار بوده چرا که تنها در پایه ابتدایی و راهنمایی می‌توانند کمک حال درسی فرزندان باشند و یا می‌توان اذعان داشت که فرزندان با استفاده از کلاسهای کمک آموزشی و یا معلم خصوصی می‌توانند ترقی نموده که در اینجا نقش کمیته امداد امام خمینی (ره) در حمایت‌های مالی از آنها بی‌تاثیر نیست. نتیجه به دست آمده از تحلیل این فرضیه با نتایج به دست آمده از دیگر تحقیقات بررسی شده همسویی دارد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

اظهارات دانش آموزان مورد تحقیق در این پایان نامه مبین این موضوع است که سطح تحصیلات والدین در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تاثیر معنی داری داشته است.

از طرفی والدینی که خوب تحصیل کرده‌اند علاقمندند که فرزندان آنان همانند خودشان از تعلیم و تربیت بهره‌مند شوند و همچنین آماده‌اند که شرایط و در مواردی پول لازم را برای تحقیق این امر فراهم کنند.

می‌توان این نتیجه را عنوان کنیم که عامل تحصیلات پدر می‌تواند مهمترین شاخص طبقه اجتماعی فرد بخصوص در رابطه با عملکرد تحصیلی دانش آموز باشد لذا با توجه به اظهارات دانش آموزان در پرسشنامه‌ها هر قدر تحصیلات پدر بالاتر باشد میزان موفقیت تحصیلی فرزندش بیشتر خواهد بود.

در تحقیقی دیگر که در مورد «علل ترک تحصیل در استان سیستان و بلوچستان» انجام شده بود نتایج نشان داد که بین سطح تحصیلات والدین و ترک تحصیل آنها رابطه معکوس وجود دارد بدین صورت که $0/74$ درصد ترک تحصیل کنندگان در گروه مورد مطالعه پدران و مادران بی‌سواد، 33% دارای پدران با مدرک ابتدایی و فقط 2 درصد مدرک متوسطه داشته‌اند و 89 درصد مادران بی‌سواد بوده‌اند.

با مراجعه به یافته‌های این تحقیق بین عملکرد تحصیلی دانش آموزانی که دارای والدین باسواد هستند و دانش آموزانی که والدین بی‌سواد دارند تفاوت معناداری وجود دارد. به این صورت که سواد والدین در پیشرفت تحصیلی فرزندان اثرات مثبت دارد. والدین کم سواد و بی‌سواد معمولاً کمتر به مساله پیشرفت تحصیلی فرزندان خود فکر می‌کنند آنها به دنبال روال عادی زندگی خود هستند و از روابط و همکاری نزدیک با اولیا و مدرسه آگاهی لازم را ندارند.

داریپور (۱۳۸۰) در نتایج تحقیق خود با عنوان «رابطه شکست تحصیلی با زمینه‌ها و شرایط خانوادگی» بیان کرد که میزان تحصیلات والدین یکی از عواملی است که می‌تواند با موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معنی‌داری داشته باشد.

فرضیه چهارم: به نظر می‌رسد بعد خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد. در خصوص رابطه میان بعد خانواده و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر بعد خانواده ۰/۰۱۹ محاسبه به دست آمده کوچکتر از ۰/۰۵ سطح معنی‌داری محاسبه شده است و با توجه به این که در فرضیه فوق ۰/۰۱۹ کمتر از ۰/۰۵ است. و از آن جایی که سطح معنی‌داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان در دو حوزه غرب و مرکزی و بعد خانواده به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 رد می‌شود و فرض H_1 در این فرضیه تایید می‌شود یعنی بعد خانواده تاثیر زیادی بر روی موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان داشته است. وضعیت اجتماعی خانواده به عنوان یکی از ابعاد خانواده در روی زندگی و پرورش در خانواده‌ای است که در آن وضعیت اجتماعی و یا به طور کل ابعاد خانواده بر اصول اساس بنا و پایه‌ریزی شود که در این صورت فرزندان موفق‌تری به بار خواهد آورد. در اینجا نیز حمایت‌های کمیته امداد امام خمینی (ره) نیز پشتیبان و حامی بزرگ برای خانواده‌ها می‌باشد که می‌تواند به خانواده‌ها کمک کند تا پایه و بنای بعد خانواده را بر اصول سلامت روانی تنظیم نماید.

این نتیجه نیز با برخی از نتایج تحقیقات مورد بررسی همسویی و هم جهت است که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- نیوسونس پژوهشی در ارتباط با وضعیت اقتصادی، اجتماعی خانواده در انگلیس انجام داده که نتایج آن این گونه بیان کرده که خانواده‌هایی که تعداد فرزندان کمتری داشته‌اند در انجام کارها موفق‌تر از خانواده‌هایی بوده‌اند که تعداد فرزندان آنها زیاد بوده است.

- در مقاله‌یی در جمله «رشد معلم» در این رابطه آمده است یکی از عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی فرزندان ابعاد خانواده است چون در اثر افزایش تعداد افراد خانواده، درآمد خانواده به تعداد زیادتری تقسیم می‌شود و سهمی که به هر یک از اعضا می‌رسد کاهش می‌یابد و این امر علاوه بر تهیه نکرده پوشاک مناسب و غیره موجب از دست دادن فرصتهای آموزشی مناسب برای هر فرد می‌گردد و استفاده از معلمان خصوصی کلاس تقویتی و مدارس مجهز به امکانات آموزشی را مشکل می‌سازد.

خانواده نخستین نظام و نهاد عمومی و جهانی است که برای رفع نیازهای حیاتی و عاطفی انسان و بقای جامعه ضرورت تام دارد و از همه نهادهای اجتماعی مهمتر است و در این نهاد اولین و مهمترین کنش محبت است که از طریق والدین در میان اعضای خانواده و سپس اشاعه و ترویج این ارزش از راه ایجاد روابط محبت‌آمیز و دوستی‌های عمیق در میان سایر افراد به وجود می‌آید اما باید توجه داشت که بالا بودن تعداد افراد خانواده باعث می‌شود که میزان محبت والدین به کودکان کمتر شود چرا که پدر و مادر خانواده ناچارند از صبح تا شب در بیرون خانواده بمانند و به فکر سیر کردن شکم خود و کودکان خود باشند از طرفی دیگر زیاد بودن اعضای یک خانواده باعث می‌شود که از نظر اقتصادی این خانواده‌ها در سطح پایین قرار گیرند. ازدیاد بی‌رویه جمعیت خانواده‌ها باعث می‌شود که کودکان به خوبی رشد نکنند و تربیت درستی بر روی آنها انجام نگیرد.

با مراجعه به اطلاعات بدست آمده این تحقیق معدل درسی دانش‌آموزانی که در خانواده‌های سه تا چهار نفری و یا کمتر زندگی می‌کنند به مراتب بیشتر از دانش‌آموزانی است که در خانواده‌های بیش از پنج نفر زندگی می‌کنند.

فرضیه پنجم: به نظر می‌رسد بین همسالان (همکلاسیها) دانش آموزان و موفقیت تحصیلی رابطه وجود دارد. در خصوص رابطه میان تاثیر همسالان و موفقیت تحصیلی توزیع متغیر همسالان ۰/۰۰ محاسبه به دست آمده کوچکتر از ۰/۰۵ سطح معنی داری شده است و از آنجایی که در فرضیه فوق ۰/۰۰ کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و با توجه به این که سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه غرب و مرکزی و تاثیر همسالان و همکلاسی‌ها به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه رد می‌شود و فرض H_1 در این فرضیه تائید می‌شود. یعنی همکلاسی‌ها به عنوان عامل موثر در سطح پیشرفت و موفقیت علمی دانش آموزان به شمار می‌رود چرا که تاثیرپذیری دانش آموزان از هم سنان و همسالان خود به دلیل هم سنجی در سن و پذیرفتن الگوی مرجع بسیار بیشتر از خانواده می‌باشد. همکلاسیها به عنوان دوستان مدرسه‌ای می‌توانند برای پیشبرد دروس خود با کمک همدیگر مشکلات درسی خود را به صورت مشورتی مرتفع نمایند. در واقع همکلاسی‌ها نیز همانند حمایت‌های مالی و اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) در موفقیت تحصیلی خود و دوستان و همکلاسیان تاثیر گذارند.

در مورد فرضیه پنجم در بین تحقیقات انجام گرفته هیچ گونه تحقیقی هم سو و هم جهت و یا عدم همسویی با این فرضیه مشاهده نشد. بنابراین در بخش پیشنهادها پژوهشی آینده پیشنهاد می‌شود که پژوهشگران علاقمند به این موضوع در این زمینه (فرضیه پنجم) نیز تحقیقاتی را انجام دهند و نتیجه آن را با این تحقیق مقایسه نمایند.

فرضیه ششم: به نظر می‌رسد بین حمایت اجتماعی خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد. در خصوص رابطه میان حمایت اجتماعی خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان توزیع متغیر به دست آمده ۰/۱۴ سطح معنی داری محاسبه شده است و از آن جایی که در فرضیه فوق ۰/۱۴ بزرگتر از ۰/۰۵ می‌باشد و با توجه به اینکه سطح معنی داری ما از آلفای مورد نظر تحقیق بیشتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه غرب و مرکزی و حمایت اجتماعی خانواده‌ها به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود ندارد. لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه تائید می‌شود. یعنی در این پژوهش حمایت خانواده‌ها تاثیر چندانی بر روی موفقیت تحصیلی دانش آموزان نداشته است یعنی با توجه به این که خانواده‌ها به پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش آموزان اهمیت و ارزش می‌دهد لذا به دلیل وضعیت اجتماعی و مالی ضعیف و سطح سواد پایین نمی‌توانند فرزندان خود را در زیر سایه حمایت خود پرورش دهند. لذا میزان برخورداری از محبت؛ مساعدت و توجه اعضاء خانواده با توجه به سطح ضعیف مالی و اقتصادی آنها کم‌رنگ‌تر شده و نقش و تاثیرپذیری ارگانهای حمایتی مثل کمیته امداد امام خمینی (ره) در موفقیت تحصیلی دانش آموزان نمود بیشتری پیدا می‌کند.

در این زمینه نیز تحقیقی هم سو و هم جهت و یا عدم همسو با این فرضیه تحقیق مشاهده نشد بنابراین در بخش پیشنهادها تحقیق به پژوهشگران علاقمند به فعالیت در این زمینه پیشنهاد می‌شود که تحقیقی در این زمینه نیز انجام دهند و نتایج آن را با نتیجه به دست آمده از این فرضیه مقایسه نمایند.

فرضیه هفتم: به نظر می‌رسد بین حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) و موفقیت تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد؟

در خصوص رابطه میان حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی و موفقیت تحصیلی دانش آموزان توزیع متغیر حمایت اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) ۰/۰۲۷ به دست آمده کوچکتر از سطح معنی داری محاسبه شده است و از آن جایی که در فرضیه فوق ۰/۰۲۷ کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و با توجه به این که سطح معنی داری ما از

آلفای مورد نظر تحقیق کمتر است لذا بین موفقیت تحصیلی دانش آموزان در دو حوزه غرب و مرکز و تاثیر حمایت‌های اجتماعی کمیته امداد امام خمینی (ره) به جهت آماری به احتمال ۹۵ درصد اختلاف آماری وجود دارد لذا در این حالت فرض H_0 در این فرضیه رد می‌شود و فرض H_1 در این فرضیه تایید می‌شود یعنی حمایت‌های اجتماعی کمیته امداد در موفقیت تحصیلی دانش آموزان تاثیر بسزایی دارد. حمایت کلیه دانش آموزان و همکلاسیهایشان به دلیل تاثیرپذیری از همسالان از همدیگر حمایت اعضا خانواده از نظر مالی، بهره‌مندی دانش آموزان از معلمان خصوصی و منابع آموزشی و کمک آموزشی و مشاوران درسی کمیته امداد تامین مایحتاج و وسایل مورد علاقه دانش آموزان تامین هزینه‌های مسافرت و ایاب و ذهاب دانش آموزان و در مجموع حمایت‌های مالی کمیته امداد به طور مستقیم و غیر مستقیم در ارتقا سطح علمی دانش آموزان تاثیر چشمگیری داشته که همین روند منجر به موفقیت تحصیلی دانش آموزان می‌شود.

با توجه به این که تحقیقی در این زمینه مشاهده نشد که نتایج آن را با این فرضیه مورد مقایسه قرار دهیم بنابراین در بخش پیشنهادها، به پژوهشگران علاقمند به فعالیت در این زمینه پیشنهاد می‌شود که به تحقیق و پژوهش در این زمینه نیز در مناطق دیگر پرداخته شود و نتایج آن با نتیجه به دست آمده از این فرضیه مقایسه شود.

پیشنهادات:

در رابطه با موضوع مورد تحقیق پیشنهادهای پژوهشی زیر را می‌توان مطرح کرد. برای تعمیم نتایج این تحقیق به سایر مناطق، تحقیقات مشابهی انجام شود که مناطق وسیع‌تری را شامل گردد تا تعمیم پذیری چنین یافته‌هایی در صورت تأیید بیشتر شود. به پژوهشگران آینده پیشنهاد می‌شود که به بررسی متغیر حمایت اجتماعی خانواده و نقش آن در موفقیت تحصیلی فرزندان پرداخته شد تا نتایج آن تحقیقات با این تحقیق مقایسه شود. به پژوهشگران آینده که علاقمند به فعالیت در این زمینه هستند پیشنهاد می‌شود که به بررسی تأثیر حمایت اجتماعی نهادی چون کمیته امداد امام خمینی در دیگر مناطق تهران و کشور بر میزان موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان پرداخته شود. و نتایج آن تحقیقات با این تحقیق مقایسه شود.

پیشنهادهاى آموزشى و تربیتى

تحقیقات بسیاری نشان می‌دهد که سطح تحصیلات والدین یکی از عوامل موثر در ادامه و نحوه تحصیل دانش‌آموزان است و این مساله اهمیت سرمایه‌گذاری در سواد آموزی و آموزشی بزرگسالان را از طرف برنامه‌ریزان جامعه می‌طلبد زیرا سرمایه‌گذاری در آموزش پایه بزرگسالان بیشترین تأثیر را به نسل آینده دارد زیرا نه تنها موجب پرورش بزرگسالان تحصیلکرده می‌شود بلکه موجبات پیشرفت تحصیلی فرزندان آنان نیز می‌گردد. خانواده‌ها می‌توانند با هماهنگی ساختن رفتار خود با برنامه‌ها و آموزشهای مدرسه، نمونه‌ای علمی برای جهت‌دهی و رشد فرزندانانشان باشند اگر این هماهنگی با مدرسه نباشد و والدین برنامه‌های مخالف برنامه‌های مدرسه در پیش گیرند فرزندان آنها دچار تضاد می‌شوند و در انتخاب راه صحیح سرگردان خواهند شد. اگر هر دو نهاد خانواده و مدرسه به طور هماهنگ عمل کنند و در پیگیریهای مسائل تربیتی و درسی همکاری مستمر را با هم داشته باشند و در اصطلاح رفتارهای نابهنجار و تقویت خصصتهای دانش‌آموزان موفق خواهند شد تعلیم و تربیت در این گونه مراکز، به نتیجه خواهد رسید و مثمرتر واقع خواهد شد. پیشنهاد می‌شود که والدین و مربیان و نهادهای حمایتی از دانش‌آموزان حمایت بکنند و آنها را در تصمیم‌گیریها شرکت دهند تا دانش‌آموزان به آنها اعتماد کرده و آنها را دوست و خیرخواه خود بدانند و آنان احساس کنند در هر حال مورد حمایت

قرار دارند چرا که اگر انسان بویژه دانش آموزان ما از طرف والدین و یا نهادهای حمایت کننده احساس حمایت و محبت نکنند خود را فردی رها شده احساس می کنند و ناگزیر یا به خود متکی می شود و یا خود را در پناه دیگران قرار می دهد. اصولاً رفتار ناسازگارانه و غیر اجتماعی برخی دانش آموزان واکنشی است که او در مخالفت با کمبودهای عاطفی و محرومیتها از خود بروز می دهد.

پیشنهاد می شود والدین با گفتار و رفتاری صحیح و با انتقال عواطف خود به فرزندان، احساسات، عواطف و رفتاری صحیح را در آنها به وجود بیاورند. این محیط مناسب عاطفی و روانی زمینه را برای رشد و مقابله مناسب او در تمام موارد و مسائلی که با آنها روبرو می شود فراهم می سازد او در ارتباط با همسالانش در مدرسه و در زمینه های تحصیلی موفق خواهد بود زیرا که با زیربنای عاطفی محکم و استوار و با شخصیتی مستحکم که از رفتارها و روابط والدینش سرچشمه گرفته عمل می نماید. از آنجایی که کمیته امداد امام خمینی به عنوان یک نهاد دولتی حامی و پشتیبان و حمایت کننده خانواده های بی سرپرست و کم درآمد جامعه است و به تنهایی این وظیفه خطیر را به گردن دارد جا دارد که دیگر ارگانهای دولتی و همچنین کمکهای مردمی به این نهاد بیش از پیش افزایش یابد تا این امر گامی باشد در جهت حمایت ها و کمک های بیشتر این نهاد از خانواده ها و دانش آموزان نیازمند به کمک.

منابع و ماخذ

- ابراهیمی لایلا. "بررسی تأثیر وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی والدین بر پیشرفت تحصیلی فرزندان در مدارس شهرستان چالوس"، پایان نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن (۱۳۷۹) .
- بروس کوئن. " مبانی جامعه شناسی " ترجمه غلامحسین توسلی، تهران: انتشارات سمت (۱۳۷۸) .
- بیابانگرد اسماعیل. "روش های پیشگیری از افت تحصیلی"، تهران: انجمن اولیاء و مربیان (۱۳۸۰) .
- توسلی غلامعباس. "آینده بنیانگذاران جامعه شناسی"، تهران انتشارات قومس (۱۳۸۰) .
- داریاپور زهرا. "افت تحصیلی در مدارس راهنمایی دخترانه پایه سوم"، پایان نامه دانشگاه تربیت مدرس (۱۳۸۰) .
- درویش علی "بررسی تأثیر متقابل روابط اجتماعی، عاطفی، خانوادگی اشتغال والدین بر پیشرفت تحصیلی فرزندان"، پایان نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن. (۱۳۸۲) .
- ذغالپور لایلا. "بررسی رابطه فشارهای حاصل از وضعیت اقتصادی، اجتماعی و عاطفی خانواده بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دبیرستان های دخترانه شهرستان میاندوآب"، پایان نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن (۱۳۸۱) .
- ریسون یان .. "درآمدی بر جامعه شناسی"، ترجمه حسین، مشهد: نشر قدس رضوی (۱۳۸۴) .
- ریمون بودن. "منطق اجتماعی روش تحلیل مسائل اجتماعی"، ترجمه عبدالحسین نیک گهر، تهران: انتشارات جاودان (۱۳۸۰) .
- سالنامه آماری استان تهران، استانداری تهران معاونت برنامه ریزی دفتر آمار و اطلاعات. تهران: (۱۳۸۵)
- سیف علی اکبر "روانشناسی تربیتی"، تهران: انتشارات قدس (۱۳۸۴) .
- سینجر مارک ج. . "مدیریت منابع انسانی"، ترجمه دکتر فریده آل آقا، تهران: مرکز انتشارات آموزش مدیریت دولتی (۱۳۷۸) .
- شعاری نژاد علی اکبر. "روان شناسی رشد"، تهران: نشر اطلاعات (۱۳۸۰) .
- صافی احمد. "اهداف آموزش و پرورش"، تهران: انتشارات سمت (۱۳۸۳) .
- عسگریان مصطفی "جامعه شناسی آموزش و پرورش"، تهران: انتشارات توس. (۱۳۸۲) .
- علاقبند علی. "جامعه شناسی آموزش و پرورش"، تهران: انتشارات بعثت (۱۳۸۴) .

عمادی حمید رضا. "بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سال سوم رشته انسانی نوع مدارس (دولتی، غیر انتفاعی) با وضعیت اقتصادی، اجتماعی خانواده منطقه یک شهر تهران" پایان نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن (۱۳۸۰).

فصلنامه تعلیم و تربیت. "وزارت آموزش و پرورش"، شماره ۱۲، تابستان (۱۳۸۰).

فصلنامه علوم اجتماعی. "دانشگاه علامه طباطبائی"، شماره ۹، پاییز (۱۳۷۶).

فیوضات یحیی. "مبانی برنامه ریزی آموزش"، تهران: توسعه نشر ویرایش (۱۳۸۰).

قیصر پورمقصود "بررسی رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و مشکلات روانشناختی نوجوانان". تهران: موسسه انتشارات بعثت (۱۳۸۳).

کنجی حمزه. "روانشناسی تفاوت‌های فردی"، تهران: موسسه انتشارات بعثت (۱۳۸۰).

گروه مشاوران یونسکو. "فرآیند برنامه ریزی آموزش"، ترجمه فریده مشایخ (۱۳۸۱).

گلابی سیاوش "اصول و مبانی جامعه‌شناسی"، تهران: انتشارات فروردین (۱۳۸۱).

لسلی جی نیون. "نقش اولیاء در پیروزی تحصیلی فرزندان"، ترجمه نعمت کدیور، تهران: انجمن اولیاء و مربیان (۱۳۸۲).

مالامیس لوئیس "آموزش و توسعه"، ترجمه اسداله زمانی پور، مجتمع عالی بیرجند (۱۳۸۳).

مشیری مریم "مقایسه علل عقب ماندگی تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی از نظر اجتماعی و خانوادگی"، پایان نامه آموزشگاه عالی خدمات اجتماعی (۱۳۸۶).

مکارمی آذر. "مسائل آموزشی وافت تحصیلی نوجوانان"، مجموعه مقالات سمپوزیوم جایگاه تربیت نوجوانان و جوانان در آموزش و پرورش، تهران: معاونت دفتر مشاوره تحصیلی. پایان نامه آموزشگاه عالی خدمات اجتماعی (۱۳۸۰).

ملایری رجبعلی "بررسی همبستگی بین پیشرفت تحصیلی ودرآمد خانواده دانش آموزان دوره راهنمایی ناحیه ۹ آموزش و پرورش" پایان نامه آموزشگاه عالی خدمات اجتماعی (۱۳۸۱).

ملکشاهی مجید. "بررسی وضعیت زیستی، شناختی، خانوادگی دانش آموزان موفق و مردودی مقطع راهنمایی تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) در شهر تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی (۱۳۷۹).

مهدوی مژگان. "رابطه بین وضع اقتصادی خانواده و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دوره راهنمایی مناطق ۵، ۶، ۱۶". تهران، پایان نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن (۱۳۷۶).

نادری عزت اله و سیف نراقی مریم "روشهای تحقیق در علوم انسانی با تأیید بر علوم اجتماعی تربیتی"، انتشارات بدر (۱۳۶۴).

نوابی نژاد شکوه. "رفتارهای بهنجار و نابهنجار کودکان و نوجوانان و راههای پیشگیری و درمان ناهنجاریها"، تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان (۱۳۸۰).

هرسیون پال "درون جهان سوم"، مترجم شاداب وجودی، تهران، انتشارات فاطمی (۱۳۸۱).

یعقوب خانی مرضیه. "رابطه محیط خانواده و پیشرفت تحصیلی"، پایان نامه دانشگاه علامه طباطبائی (۱۳۸۰).

یوسفی فائق. "بررسی تاثیرات مثبت و منفی خانواده بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سنندج"، شورای تحقیقات اداره کل آموزش و پرورش کردستان (۱۳۸۰).

Refrence:

- Akino, t&kasipo,c & kee kelt , &gelaser. B.(۲۰۰۰).measures of social support and caregiver burden . generations ,۲۱(۱),۴۸-۵۱.
- akino,t.(۲۰۰۰). social support, . Journal of marriage and the the family (۴۸,۸۳۱-۸۳۲)
- Beran,m,&charis,k.(۲۰۰۰).koochen,L.A,&vilz,d.(۲۰۰۱)social support,journal of family issues . ۲۱(۳), ۳۴۷-۳۵۱.
- deaux, t.d. &wrightsman,p.(۲۰۰۲). social support,Hispanic emotional acculturative stresand gender. Communication studies.(۴,۲۱,۱۳۹-۱۵۷).
- Emans , s. & kelbi .j.h.(۲۰۰۴).role stressors . social support, and well- being among two- career couples. Journal of organizational behavior, ۱۳,۳۳۹-۳۴۳
- Hans,w.b.(۲۰۰۰)from self to health :self-verification and identity disruption . social support :an interactional view(pp.۱۵۰-۱۵۵).new york: john wiley and sons .
- havey,g.a. &koochen ,L.A.(۲۰۰۰).relationships of job and family conflict with jib and life satisfaction. Journal of applied psychology .(۸۱,۴۱۱-۴۲۰).
- House, j.s & landis/, R,& amberson ,A.(۲۰۰۴) .social support and good health . Review of public personnel administration , ۱۵,۶۰-۶۵.

- Sarason, R. & Pines, A. (1975). *Work stress and social support*. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing.
- Kelark, G. R. (1971). *Social support*, *Encyclopedia of sociology*, volume 2 (pp. 638-640). New York: Macmillan Publishing Company.
- Kobb, S. (1977). *Social support as moderator of life stress*. *Psychosomatic medicine*, 38, 300-303.
- Konic, M. (1974). *The structure of social support: a conceptual and empirical analysis*. *Journal of community psychology*, 11, 133-143.
- Koehn, L. A. (1977). *Social support*. *Journal of applied psychology*, 62(3), 341-346.
- Larson, J. M. & Kasten, F. (1975). *Job insecurity and its outcomes: moderating effects of work-based and nonwork-based social support*. *Human Relations*, 28, 171-175.
- Miklayn, T. J. M. & Sroflorin, J. R. (1975). *Social support Occupational stress, and health*. *Journal of health and sociology*, volume 2 (pp. 638-644). New York: Macmillan Publishing Company.
- Sarason, Barbara. (1975). *Abnormal psychology*, Prentice Hall Inc.
- Shayn, J. S. (1974). *Occupational stress, social support and health*. In A. McLan, G. B. Colligan (Eds). *Reducing occupational stress: proceedings of a conference* (DHEW-NIOSH publication no-78-140, 8-12) Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Sherbon, T. Hays, C. & Vilz, D. (1971). *Measures of perceived social support from friends and from family: their validation studies*. *American journal of community psychology*, 11, 1-7.
- Trayman, A. & Meslid, T. (1974). *Social psychology*, 135(4), 483-485.
- Viliyamz, N. (1975). *Social support and good health*. *Journal of vocational behavior*, 5, 185-188.

Abstract

**STUDY OF THE IMPACT OF SOCIAL FACTORS ON
EDUCATIONAL SUCCESS OF THE STUDENTS UNDER COVERAGE
OF IMAM KHOMEINI AID COMMITTEE, IN CENTRAL AND WEST
TEHRAN DISTRICTS**

**saeed abdol

ABSTRACT:

Finding variables that are somehow related to educational advances is one of the issues of interest to education and training scientists. These variables include social status of the family (parents education level, family income level, parents occupation, and peers or classmates), social support provided by the family and the support provided by an institution or organization that in our study is represented by Imam khomeini Aid Committee. Considering what we said above, this study is a survey description that tries to assess social status and social support and the role it plays in educational progress of the student under coverage of Imam khomeini aid committee, in two central and west Tehran districts. The statistical population of this study includes all students under coverage of Imam khomeini Aid Committee, in central and west Tehran districts, total ۲۰۱۰ persons, ۳۳۳ of them were randomly selected by Cochran's theorem.

۷ hypotheses were proposed in this research; and for each hypothesis several questions were posed and included in the questionnaire.

These hypotheses included:

It seems there is a relation between social statuses of the families covered by Imam khomeini Aid Committee and educational achievements of the students living in these families. This hypothesis is itself divided into some sub hypothesis:

It seems there is a relation between parents' education level and educational achievement of the student.

It seems there is a relation between family income level and educational achievement of the student.

It seems there is a relation between size of family and educational achievement of the student.

It seems there is a relation between parents' occupation and educational achievement of the student.

It seems there is a relation between peers (classmates) and educational achievement of the student.

It seems there is a relation the support provided by family and educational achievement of the student.

It seems there is a relation between social support provided by Imam khomeini Aid Committee and educational achievement of the student.

Variance analysis (ANOVA) was used to analyze these hypotheses and the results showed that there were a relation between occupation, education level as well as size of family and peers (classmates), and the educational achievement of the children. Finally, there is a relation between support provided by Imam khomeini Aid Committee and educational achievement of the student. In sum, Imam khomeini Aid Committee has provided very remarkable social

**Graduated Demography Course.